

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПРАВА

УДК 342.72/.73

doi: <https://doi.org/10.33270/01201174.76>

Словська І. Є. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права та галузевих дисциплін Національного університету водного господарства і природокористування, м. Рівне
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-2300>

Проблеми охорони права жінок на працю

У статті досліджено проблеми охорони трудових прав жінок. Автор зауважує, що враховуючи фізіологічні особливості організму жінки, інтереси охорони материнства й дитинства, Україна встановлює спеціальні норми, що стосуються охорони праці та здоров'я жінок. Проте на практиці спостерігаємо нехтування цими гарантіями. Недостатня захищеність зумовлена об'єктивними (складна економічна ситуація, інтенсифікація виробництва, падіння духовного й культурного рівня населення) та суб'єктивними (неправильне ставлення до інтересів жінки, нерозуміння соціальної рівності обох статей, специфіка жіночого організму, роль жінки в сім'ї, вихованні дітей тощо) причинами. Жінок залучають до робіт у нічні зміни, до тяжкої фізичної праці, понаднормових робіт, праці в шкідливих для здоров'я умовах; матерям не надають додаткових соціальних відпусток, їх не звільняють від відряджень на передбачених законодавством підставах. У трудових колективах не проводять роботу з виявлення жінок, які мають потребу в скороченому робочому часі, гнучкому графікові роботи. Нерозв'язаними є випадки нерівної оплати праці. У дослідженні проаналізовано зміни до пенсійного забезпечення, що погіршують становище працівників; окреслено законодавчі норми, які часто не мають практичного втілення. **Мета** статті – проаналізувати особливості законодавчого регулювання та практики застосування права жінок на працю, визначити тенденції реалізації гарантій права жінки на працю, прогалини в практиці реалізації та причини таких явищ. **Методологія.** У статті використано ґносеологічний та онтологічний методи дослідження. **Наукова новизна** полягає в тому, що: подальшого наукового розвитку набула доктрина прав жінок у сучасному суспільстві й державі; удосконалено теоретичний матеріал щодо гарантій реалізації права жінок на працю; здійснено аналіз ефективності законодавства в окресленій царині; обґрунтовано необхідність впливу на правотворчу діяльність органів публічної влади та на інститут суспільства нової гендерної ідеології. **Висновки.** Жінки є учасниками соціально-економічного й ідеологічного протиборства, у якому постають найуразливішою спільнотою. Відбувається поступова деформація їхнього правового статусу. Отже, гармонійно поєднати фактичні та юридичні права жінок зможе виховання нових відносин між статтями.

Ключові слова: права і свободи жінок; правовий статус; правове регулювання; гендерна рівність; пенсійне забезпечення.

Вступ

Про складне становище жінки в українському суспільстві нині говорять відверто. Очевидним є факт не лише захисту їхніх прав і свобод, але й серйозних упущень. Існування цієї проблеми зумовлено як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами. До об'єктивних належать: складна економічна ситуація, інтенсифікація виробництва, падіння духовності й культури населення. Об'єктивними є: неправильне ставлення до інтересів жінки; нерозуміння соціальної рівності обох статей; специфіки жіночого організму; ролі жінки в сім'ї, вихованні дітей тощо.

Вартий уваги той факт, що кількість жінок у процесах управління на всіх рівнях є недостатньою, також існує мала ймовірність обійняти жінкам високу посаду.

Негативно впливає на подібну ситуацію відсутність комплексної загальнонаціональної та регіональної політики в цій царині. Безперечно, вживають окремі заходи (наприклад, формують жіночі громадські організації, вводять жіночі квоти в партійних списках на виборах до органів публічної влади), але без оновлення всього

суспільства на ідеях гендерної рівності та особливої державної опіки над працівницями ситуацію не буде вирішено.

Питання щодо прав жінок вивчали такі науковці, як: Ю. Бисага, О. Бориславська, Л. Бориславський, О. Зозуля, М. Кашиїнська, А. Крусян, М. Орзіх, В. Погорілко, О. Совгіря, Ю. Тодика, О. Фрицький, Ю. Фрицький, Ю. Шемшученко, Н. Шукліна та ін.

Мета і завдання дослідження

Мета статті – проаналізувати особливості законодавчого регулювання та практики застосування права жінок на працю. Завдання: визначити тенденції реалізації гарантій права жінки на працю, визначити прогалини в практиці реалізації та причини таких явищ.

Виклад основного матеріалу

В умовах сьогодення актуальною є потреба формування нової концепції ставлення до жінок. Очевидним є існування складної соціальної проблеми – незахищеності прав жінки на виробництві чи посадах у державному управлінні.

Стабільні кризові стани в Україні та зростаюча світова економічна криза сповільнюють національне й світове ВВП. Руйнівний ефект спостерігаємо на усіх сферах народного господарства. Разом з іншими факторами ці тенденції фактично нейтралізують гарантії прав жінки, які надає держава (Voropai, 2018; Dzhuska, & Paliukh, 2019; Zhehlinska, 2019; Zinsu, 2020; Zozulia, 2020; Kachynska, 2018; Lillemia, 2020; Marushchak, 2018; Sokurenko, & Kovtun, 2018; Shakhova, 2018). Жінки залучені до робіт у нічні зміни, до тяжкої фізичної праці, понаднормових робіт, праці в шкідливих для здоров'я умовах, матерям не надають додаткових соціальних відпусток, їх не звільняють від відряджень на передбачених законодавством підставах тощо. У трудових колективах не проводять роботу з виявлення жінок, які мають потребу в скороченому робочому часі, гнучкому графікові роботи. Слід зауважити, що такий контингент жінок сам приховує свої потреби, боячись бути звільненими.

Рівність прав жінки та чоловіка закріплено в Конституції України (ст. 24). Водночас трудове законодавство, з огляду на фізіологічні особливості організму жінки, інтереси охорони материнства й дитинства, встановлює спеціальні норми щодо охорони праці та здоров'я жінок. Попри наявність наказу Міністерства охорони здоров'я від 29 грудня 1993 року № 256, яким затверджено Перелік важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, а також граничні норми підймання та переміщення важких речей жінками ("Nakaz Ministerstva", 1993), численні норми у КЗпП ("Kodeks zakoniv", 1971), що регламентують жіночу працю, ці заходи й нині повністю не виконуються. Наслідком цього є захворювання жінок і їхніх дітей, народжених з різними фізичними й психічними вадами, смертність материнська та дитяча. Нехтування законодавством неможливо компенсувати навіть грошовою винагородою.

Нерозв'язаними є випадки нерівної оплати праці. Це може бути спричинене недостатньою кваліфікацією працівниці через її перевантаженість у домашньому господарстві та неможливість підвищення фахових навичок; або небажання роботодавця встановити рівноцінну оплату праці професіоналам обох статей через сексизм – гендерну дискримінацію чи упередження.

Сучасні жінки працюють за умов, коли демократичні гуманістичні основи функціонування держави закріплено в законодавстві, але вони не завжди відповідають їхньому практичному втіленню. Отже, порушено норми охорони праці жінок, пов'язаних з материнством, які передбачають:

- заборону залучення вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років, до нічних, понаднормових робіт, робіт у вихідні дні та

направлення їх у відрядження. Не допускається залучення до робіт у нічний час, понаднормових робіт і робіт у вихідні дні та направлення у відрядження вагітних жінок і жінок, що мають дітей віком до трьох років (ст. 176 КЗпП України);

- обмеження залучення жінок, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, до понаднормових робіт і направлення їх у відрядження. Жінок, що мають дітей віком від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, не можуть залучати до понаднормових робіт або направляти у відрядження без їхньої згоди (ст. 177 КЗпП України);

- переведення на легшу роботу вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Вагітним жінкам відповідно до медичного висновку знижують норми виробітку, норми обслуговування або їх переводять на іншу роботу, яка є легшою та виключає вплив несприятливих виробничих факторів, зі збереженням середнього заробітку за попередньою роботою. До розв'язання питання про надання вагітній жінці відповідно до медичного висновку іншої роботи, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, вона підлягає звільненню від роботи зі збереженням середнього заробітку за всі пропущені внаслідок цього робочі дні за рахунок підприємства, установи, організації (ст. 178 КЗпП України);

- відпустки у зв'язку з вагітністю, пологами та для догляду за дитиною. На підставі медичного висновку жінкам надають оплачувану відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами тривалістю 70 календарних днів до пологів і 56 (у разі народження двох і більше дітей та у разі ускладнення пологів – 70) календарних днів після пологів, починаючи з дня пологів (ст. 179 КЗпП України).

- перерви для годування дитини. Жінкам, що мають дітей віком до півтора року, надають, крім загальної перерви для відпочинку та харчування, додаткові перерви для годування дитини. Ці перерви надають не рідше ніж через три години тривалістю не менше тридцяти хвилин кожна. За наявності двох і більше грудних дітей тривалість перерви встановлено не менше ніж годину. Перерви для годування дитини включають в робочий час і оплачують за середнім заробітком (ст. 183 КЗпП України);

- гарантії при прийнятті на роботу та заборону звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей. Заборонено відмовляти жінкам у прийнятті на роботу та знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до трьох років, а одиноким матерям – за наявністю дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда (ст. 184 КЗпП України);

– надання вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до чотирнадцяти років, путівок до санаторіїв та будинків відпочинку й надання їм матеріальної допомоги. Власник або уповноважений ним орган повинен у разі необхідності видавати вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, путівки до санаторіїв і будинків відпочинку безкоштовно або на пільгових умовах, а також надавати їм матеріальну допомогу (ст. 185 КЗпП України);

– обслуговування матері на підприємствах, в організаціях. На підприємствах і в організаціях з широким застосуванням жіночої праці організовують дитячі ясла, дитячі садки, кімнати для годування грудних дітей, а також кімнати особистої гігієни жінок (ст. 185 КЗпП України).

Упродовж десятиліть державного будівництва акцентовано на якнайповнішому залученні жінок до суспільного виробництва. Саме кількість населення, що працює, стала основним критерієм успішності зростання добробуту країни та громадян. Причому у сфері трудової активності жінок нагромадилося чимало негативних явищ, які вплинули на демографічні показники. Очевидно, що рівень народжуваності є зворотно пропорційним рівню зайнятості жінки.

За даними офіційної статистики, суто арифметично населення України до 2016 року скоротилося на понад 9 млн осіб. Так, 1991 року в Україні проживало 51,944 млн осіб, а станом на 1 січня 2016 року – 42,760 млн осіб. Найбільше українців було 1993 року – 52,244 млн осіб. Зазначимо, що дані за 2015–2016 роки подано без урахування «тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя», також приблизними є дані щодо неконтрольованих територій на сході країни.

Різно скоротилася кількість дітей – майже вдвічі 2016 року в порівнянні з 1991 роком: з 13,225 млн – до 7,614 млн. Водночас 1991 року в Україні народилося 630 тис. немовлят, а 2015 – 411 тис. Проте за відносними показниками народжуваність в Україні майже вийшла на рівень 25-річної давнини. Якщо 1991 року на тисячу українців народжувалося 12 немовлят, то 2015 – 10,7.

Невтішні показники народжуваності прослідковано 1999–2002 роках – тоді в Україні народжувалося менше ніж 400 тис. немовлят. Низький показник народжених на кожну тисячу осіб – лише 7,7 – було зафіксовано 2001 року ("Ukrainska demohrafiia", 2016).

Згідно з офіційними даними Держстату 2019 року народжуваність впала до найнижчого рівня в історії – 7,4 новонародженого на 1000 осіб населення. Водночас рівень смертності майже вдвічі вищий – близько 13,8 на 1000 осіб. Нині

громадян України віком до одного року в країні менше, ніж мешканців будь-якого іншого віку до 72 років включно – таке явище спостерігаємо вперше, принаймні в новітній історії.

За показником народжуваності Україна входить до п'ятірки найгірших показників у світі (Landa, 2020).

Не варто сподіватися, що ситуацію суттєво покращить законодавство про пенсійне забезпечення, оскільки воно не забезпечує жінкам реальних пільг. Так, згідно зі змінами до законодавства було збільшено вік виходу на пенсію. З 1 січня 2018 року право на пенсію за віком по досягненню 60 років мають ті громадяни, у яких є 25 років страхового стажу. Мінімальний страховий стаж, необхідний для визначення права, щорічно буде збільшуватися на 1 рік, поки не складе 35 років у 2028 році.

По досягненню 63 років на пенсію зможуть іти ті особи, які мають 15 років страхового стажу, проте у 2018 році не мають 25 років стажу. Щороку протягом 10 років вимога до наявного страхового стажу буде збільшуватися на 1 рік.

З 2019 року по досягненню 65 років вийти на пенсію зможуть ті особи, які станом на 1 січня 2019 року матимуть від 15 до 16 років страхового стажу. Особам, які не матимуть 15 років страхового стажу, буде призначено державну соціальну допомогу по досягненню ними 65 років.

Вік виходу на пенсію прямо пропорційно залежатиме від величини страхового стажу. Якщо в людини не вистачатиме страхового стажу згідно зі встановленими нормами, пенсійний вік настане не в 60, а в 63 або в 65 років відповідно до наявного страхового стажу й дати звернення за призначенням пенсії.

Пільги збережено для жінок, які народили п'ятьох або більше дітей і виховали їх до шестирічного віку, матерів осіб з інвалідністю з дитинства, які виховали їх до зазначеного віку. Такі категорії жінок мають право на пенсію за віком по досягненню 50 років і наявності страхового стажу не менше 15 років ("Vse pro pruznachennia pensii", 2018).

Наукова новизна

Наукова новизна запропонованого дослідження полягає в тому, що:

1) подальшого наукового розвитку набула доктрина прав жінок у сучасному суспільстві та державі; 2) удосконалено теоретичний матеріал щодо гарантій реалізації права жінок на працю; 3) здійснено аналіз ефективності законодавства в окресленій царині; 4) обґрунтовано необхідність впливу на правотворчу діяльність органів публічної влади, інститути суспільства нової гендерної ідеології.

Висновки

Якщо українське суспільство прагне розв'язати «жіноче питання», то воно зацікавлене в реальному досягненні соціальної рівності. Істотне позитивне оновлення ситуації щодо гендерної рівності та водночас турботливе ставлення до жінок не слід пов'язувати з чинним на сьогодні законодавством із правового статусу особи. Наразі жінки є учасниками соціально-економічного й ідеологічного протиборства, у якому постають найуразливішою спільнотою. Відбувається поступова деформація їхнього правового статусу, стають декоративністю статті Конституції України про гарантії проголошених у них прав і свобод. На жаль, досягнення державою нових цілей потребує від неї величезної концентрації людських та інших ресурсів, тому й додержання традиційних прав і

свобод стало, так би мовити, другорядним, на що, на думку парламентаріїв й урядовців, нерозумно та нераціонально витрачати фінанси.

Окрім складної економічної ситуації соціальній активності жінки перешкоджає існування стереотипів домінування фаховості чоловіків, сексизму – упередження чи дискримінації за статтю. Для викорінення подібних фактів замало вдосконалення законодавства. Не є ефективними ні ретельна підготовка правових норм в умовах широкої гласності та демократичного обговорення, ні організаційна досконалість суб'єктів правотворення. Гармонійно поєднати фактичні та юридичні права жінок зможе виховання нових відносин між чоловіком і жінкою. Наразі існує штучність у дотриманні державою та інститутами суспільства зобов'язань щодо неухильного захисту ними сфери прав і свобод.

REFERENCES

- Dzhuska, A., & Paliukh, A. (2019). Konstytutsiine pravo liudyny na zhyttia v Ukraini: suchasnyi pidkhid [The constitutional human right to life in Ukraine: a modern approach]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4(113), 48-56. doi: <https://doi.org/10.33270/01191134.48> [in Ukrainian].
- Kachynska, M.O. (2018). Gender Equality in Ukraine: National and International Perspectives. *Forum prava, Forum of Law*, 3, 40-47. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1403058>.
- Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy: vid 10 hrud. 1971 r. No. 322-VIII [Code of Labor Laws of Ukraine from December 10, 1971, No. 322-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08> [in Ukrainian].
- Landa, V. (2020). Rozndaemost v Ukraine ustanovila antirekord, ili demograficheskaya katastrofa v 5 grafikakh [The birth rate in Ukraine has set an anti-record, or a demographic catastrophe in 5 graphs]. (2020). *Sait "Liha. Biznes", Site "League. Business"*. Retrieved from <https://biz.liga.net/all/all/article/rojdaemost-v-ukraine-ustanovila-antirekord-ili-demograficheskaya-katastrofa-v-5-grafikah> [in Russian].
- Lillemiae, O.E. (2020). Osoblyvosti zastosuvannya pravovykh norm u sferi avtomatychno dopustymoi derzhavnoi dopomohy [Features of application of legal norms in the field of automatically admissible state aid]. *Forum prava, Forum of Law*, 2, 23-31. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3702437> [in Ukrainian].
- Marushchak, N.V. (2018). Some Aspects of Human Defense in the Work of Expressed Representatives of Philosophical Opinion of New Hours. *Forum prava, Forum of Law*, 4, 34-41. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3568259>.
- Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy "Pro zatverdzhennia Pereliku vazhkykh robot ta robit iz shkidlyvymy i nebezpechnymy umovamy pratsi, na yakykh zaboroniaetsia zastosuvannya pratsi zhinok": vid 29 hrud. 1993 r. No. 256 [Order of the Ministry of Health of Ukraine "On approval of the List of heavy work and work with harmful and dangerous working conditions, in which the employment of women is prohibited" from December 29, 1993, No. 256]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-94#Text> [in Ukrainian].
- Shakhova, K.V. (2018). Henezys zakonodavstva z nedopushchennia porushennia prava na statevu svobodu ta statevu nedotorkannist [Genesis of legislation to prevent violations of the right to sexual freedom and sexual inviolability]. *Forum prava, Forum of Law*, 3, 122-130. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1412005> [in Ukrainian].
- Sokurenko, V.A., & Kovtun, M.S. (2018). Vtruchannia orhaniv derzhavnoi vlady u pryvatne zhyttia osoby: administratyvno-pravovyi aspekt [Interference of public authorities in the private life of a person: administrative and legal aspect]. *Forum prava, Forum of Law*, 2, 142-150. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1291630> [in Ukrainian].
- Ukrainska demohrafiia: shcho zminylosia za 25 rokiv [Ukrainian demography: what has changed in 25 years]. (2016). *Sait "BBC. News", Site "BBC. News"*. Retrieved from https://www.bbc.com/ukrainian/society/2016/08/160801_ukraine_demography_az [in Ukrainian].
- Voropai, T.S. (2018). Vyrishennia konfliktiv u tradytsiinomu suspilstvi: yednannia morali i prava [Conflict resolution in traditional society: the unity of morality and law]. *Forum Prava, Forum of Law*, 1, 32-35. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1214401> [in Ukrainian].
- Vse pro pryznachennia pensii [All about the appointment of a pension]. (2018). *Sait "Holovne upravlinnia Pensiinoho fondu Ukrainy u Volynskii oblasti", Site "Main Department of the Pension Fund of Ukraine in Volyn Oblast"*. Retrieved from <https://www.pfu.gov.ua/vl/20946-vse-pro-pryznachennya-pensiyyi> [in Ukrainian].

- Zhehlinska, T. (2019). Zmist poniattia "pravo kozhnogo na okhoronu zdorovia, medychnu dopomohu ta medychne strakhuvannya": postanovka problemy [The meaning of the concept of «everyone's right to health care, medical assistance and health insurance»: problem statement]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 4(113), 57-63. doi: <https://doi.org/10.33270/01191135.57> [in Ukrainian].
- Zinsu, O. (2020). Sotsialni ta yurydychno-psykholohichni aspekty domashnoho nasylstva [Social and legal-psychological aspects of domestic violence]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, 1(114), 79-87. doi: <https://orcid.org/0000-0003-3801-6203> [in Ukrainian].
- Zozulia, O.I. (2020). Hromadianski ta politychni prava liudyny v umovakh zapobihannia poshyrenniu COVID-19 V Ukraini [Civil and political human rights in the context of preventing the spread of COVID-19 in Ukraine]. *Forum prava, Forum of Law*, 2, 6-22. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3702447> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Джуська А., Палюх А. Конституційне право людини на життя в Україні: сучасний підхід. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 48–56. doi: <https://doi.org/10.33270/01191134.48>.
- Kachynska M. O. Gender Equality in Ukraine: National and International Perspectives. *Форум права*. 2018. № 3. С. 40–47. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1403058>.
- Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>.
- Ланда В. Рождаемость в Украине установила антирекорд, или демографическая катастрофа в 5 графиках. *Лига. Бизнес* : [сайт]. 26 лют. 2020 р. URL: <https://biz.liga.net/all/all/article/rojdaemost-v-ukraine-ustanovila-antirekord-ili-demograficheskaya-katastrofa-v-5-grafikah>.
- Ліллемяе О. Е. Особливості застосування правових норм у сфері автоматично допустимої державної допомоги. *Форум права*. 2020. № 2. С. 23–31. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3702437>.
- Marushchak N. V. Some Aspects of Human Defense in the Work of Expressed Representatives of Philosophical Opinion of New Hours. *Форум права*. 2018. № 4. С. 34–41. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3568259>.
- Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29 груд. 1993 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0051-94#Text>.
- Шахова К. В. Генезис законодательства з недопущення порушення права на статеву свободу та статеву недоторканність. *Форум права*. 2018. № 3. С. 122–130. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1412005>.
- Сокурченко В. А., Ковтун М. С. Втручання органів державної влади у приватне життя особи: адміністративно-правовий аспект. *Форум права*. 2018. № 2. С. 142–150. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1291630>.
- Українська демографія: що змінилося за 25 років. *BBC. News* : [сайт]. 2 серп. 2016 р. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/society/2016/08/160801_ukraine_demography_az.
- Воропай Т. С. Вирішення конфліктів у традиційному суспільстві: єднання моралі і права. *Форум права*. 2018. № 1. С. 32–35. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1214401>.
- Все про призначення пенсії. *Головне управління Пенсійного фонду України у Волинській області* : [сайт]. 14 груд. 2018 р. URL: <https://www.pfu.gov.ua/vl/20946-vse-pro-pryznachennya-pensiya>.
- Жеглінська Т. Зміст поняття «право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування»: постановка проблеми. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (11). С. 57–63. doi: <https://doi.org/10.33270/01191135.57>.
- Зінсу О. Соціальні та юридично-психологічні аспекти домашнього насильства. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1 (114). С. 79–87. doi: <https://orcid.org/0000-0003-3801-6203>.
- Зозуля О. І. Громадянські та політичні права людини в умовах запобігання поширенню COVID-19 В Україні. *Форум права*. 2020. № 2. С. 6–22. doi: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3702447>.

Стаття надійшла до редколегії 24.06.2020

Slovskia I. – Doctor of Law, Associate Professor, Professor of the Department of Constitutional Law and Branch Disciplines of the National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9587-2300>

Problems of Protection of Women's Right to Labor

The article examines the problems of women's labor rights. The author emphasizes that, taking into account the physiological characteristics of the woman's body, the interests of maternity and childhood protection, Ukraine establishes special norms concerning women's labor protection and health. However, in practice these guarantees are neglected. Insufficient protection is associated with objective (difficult economic situation, intensification of production,

*declining spirituality and culture of the population) and subjective (wrong attitude to women's interests, misunderstanding of social equality of both sexes, the specifics of the female body, the role of women in the family , raising children, etc.) reasons. Women are involved in night shifts, hard physical work, overtime work, work in unhealthy conditions; no additional social leave is provided to mothers, they are not exempted from business trips on the grounds provided by law. There is no activity in labor collectives to identify women who need reduced working hours, flexible work schedules. Cases of unequal pay remain unresolved. Legislation is mentioned, which often has no practical implementation. Changes to the pension provision that worsen the situation of employees are analyzed. The **purpose** of the article is to analyze the peculiarities of legislative regulation and practice of exercising women's right to labor. **Tasks:** to characterize the trends in the implementation of guarantees of women's right to work, gaps in the implementation practice and the causes of such phenomena. The research **methodology** is epistemological and ontological approaches to the subject of analysis. The **scientific novelty** is as follows: the doctrine of women's rights in modern society and the state has received further scientific development; the theoretical material on guarantees of realization of the right of women to labor was improved; attention is focused on the analysis of the effectiveness of legislation in the outlined area; the need to influence the law-making activity of public authorities, institutions of society of the new gender ideology is emphasized. **Conclusions.** Women are involved in socio-economic and ideological confrontation, in which they appear as the most vulnerable community. There is a gradual deformation of their legal status. The education of new relations between the sexes will be able to harmoniously combine the factual and legal rights of women.*

Keywords: women's rights and freedoms; legal status; legal regulation; gender equality; pension provision.